

2008: акценти

Март

**36 ФОТОСА ОТ ПЛЕНЕР „ДЪЖДОВНИЦА’07” – ВЪВ ФОНДА НА
ЕВРОПЕЙСКАТА ДИГИТАЛНА БИБЛИОТЕКА**

7 фотографи от страната и Артдвижение КРЪГ организираха 3-дневен пленер в Дъждовница. Това са: Мария Гангалова, Александър Иванов, Желиан Николов, Димитър Ерменков, Кирил Панайотов и Димитър Атанасов. Идеята е завършеният продукт (общо около 100 селектирани фотоса от живота на хората в Източните Родопи) да обиколят родните места на авторите. След Кърджали, изложбата е показана последователно в Хасково, Казанлък, Сандански и Шумен през 2007 г.

36 от авторските творби са включени във Фонда на Европейската дигитална библиотека: <http://www.europeana.eu/portal/>.

Април

**ДЕСТИНАЦИЯТА КЪРДЖАЛИ-ДЪЖДОВНИЦА-УТРОБАТА УЧАСТВА В
НАЦИОНАЛНИЯ КОНКУРС ЗА ИЗКЛЮЧИТЕЛНА БЪЛГАРСКА
ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ**

Община Кърджали и Младежки център КРЪГ участват в Националния конкурс за избор на изключителна туристическа дестинация (Destination of Excellence), обявен от Държавната агенция по туризъм с подкрепата на Европейската комисия. Кандидатства дестинацията Кърджали – Тракийски ниши над с. Дъждовница – Тракийско светилище Утробата. Тъй като целта е да се насърчат всички организации и институции, имащи отношение към създаването и ефективното управление на туристически дестинации, чрез предложения, които интегрират в себе си материалното и духовното наследство на траките в съчетание с формите на живото изкуство, акцентът е поставен върху ежегодното представяне на Фестивала на Терлика в с. Дъждовница. По инициатива на КРЪГ и младежи от няколко европейски страни, и с подкрепата на Община Кърджали, в Дъждовница през 2006 г. стартира местен фестивал, известен с това име. Провежда се на първия ден от м. септември (или последния от август) като един весел култ към нишката, която наподобява безкрайността. Скъсаният терлик не се хвърля от селската къща, а се разплита и преплита от местните жени в нови и нови комбинации от нишки като символ на постоянството на самия живот. За първия фестивал е изплетен терлик, дълъг 3,5 м от 18 кг вълна. Участниците във второто издание на фестивала изяждат 4-метрова торта във форма на терлик, която тежи 300 кг. Нестандартни трансформации на терлика, съпроводени с празнична програма (по терлици), се очаква да има и през всяка следваща година. Празникът на Терлика прави Дъждовница известна в България и превръща малкото село в предмет на десетки телевизионни репортажи, филми, медийни публикации и сайтове. Нетрадиционната дестинация дава шансове на този богат на непопулярни тракийски паметници район да се представи пред света. Препратката към древните култове и духовната култура на траките е съпроводена с изследване, събиране и представяне на местни обичаи, традиции, вярвания и легенди. Партньорите представят пред европейските институции и публикуваните от Кръг каталог на английски език за с. Дъждовница, цветна рекламна брошура за дейността на

Арт къщата в селото и книгата „Посветено на Терлика: 20 артекспедиции от Източните Родопи”.

Май

ДНИ НА МЕЖДУКУЛТУРНИЯ ДИАЛОГ

Цяла седмица под надслов „Мултикултурният град” се организира от Младежки център КРЪГ в партньорство с Община Кърджали, Сдружение “Хоризонти 07”, Териториален Държавен Архив, Регионална библиотека “Н. Вапцаров”, Читалище “Юмер Лютфи” с подкрепата на Министерството на културата. Дните се провеждат за пръв път в Кърджали – един особен град, в който живеят българи и турци, роми, помаци и арменци. Тук е имало и еврейска община, дори синагога. Говоренето за мултикултурализъм днес е всъщност опит да се заговори изпреварващо за бъдещето – за творческите предизвикателства, които могат да произтекат от взаимното проникване между културите, местните традиции, различните езици и начини на живот. Понятието за толерантност е само началото на говоренето, но дебатите обикновено се изчерпват с него. Темата обаче придобива нови аспекти, става все по-отворена, нуждае се от конкурентно способни продукти и от ново осмисляне. Дните на Междукulturния диалог бяха открити с изложба под надслов “Мултикултурният град”. Тази вечер в Артгалерията ще бъде представена и младата арменска художничка Вержини Есмерян.

В рамките на празниците за първи път в Кърджали ще гостува изложба, свързана с бита, фоклора и традициите на каракачаните, която наброява 50 000 души в България и 440 000 в Гърция. Ще бъде открита Алея на културите в Градската градина, ще се представи артистична инсталация на открито “Народната песен”, ще се проведат литературни и академични четения с участието национални и местни културни изследователи от Българската академия на науките от университетите в София и Пловдив, от Еврейския исторически музей в София и Регионалния музей в Кърджали.

Май

**МЛАДАТА АРМЕНСКА ХУДОЖНИЧКА ВЕРЖИНИ ЕСМЕРЯН ГОСТУВА В
АРТ ГАЛЕРИЯТА**

Гостуващата изложба на младата арменска художничка Вержини Есмерян включва 20 акварела, колажи с текстил и рисунки. Художничката е на 32 години, произлиза от фамилия на арменски свещеник живее и работи в София. Това е втората ѝ самостоятелна изложба. Искан чрез моите картини да докосна сърцата на всички и пожелавам да има повече искреност между хората, да запазят своята идентичност, но в същото време да уважават другия, защото само така можем да вървим напред, каза с нескрито възмущение младата авторка. Изложбата събра всички представители на арменската общност в Кърджали. Тюрфина Органян, потомка на една от най-старите фамилии, поздрави авторката със стара арменска песен.

От десетилетия в Кърджали съжителстват хора от различни етноси. Градът е един от космополитните центрове в страната като Пловдив и Русе. Ресурсите на това културно разнообразие очакват да бъдат трансформирани в нови артистични продукти – произведения на модерността.

Май

АРТ ИНСТАЛАЦИЯ „НАРОДНАТА ПЕСЕН”

Третият ден от Седмицата на межкултурния диалог бе посветен на изработване на артистична инсталация на открито, с работно заглавие "Народната песен". Идеята бе да се направи нов „прочит“ на изоставен в центъра на града монумент от времето на социализма (паметникът на Георги Димитров), в отговор на общественото обсъждане, което местната администрация провежда с гражданите на тема „Какво да бъде изградено на това място, ако бъде съборен паметникът?“ Художници и млади хора от града „опаковаха“ с големи пана и текстове на народни песни, написани на 5 различни езика – иврит, турски, арменски, български и ромски. Така черният мрамор от времето на комунистическия режим беше скрит под космополитното смесването на езици.

Май

ДЕТСКО И МЛАДЕЖКО ТВОРЧЕСТВО

Думи като приятелство, мир, щастие, детство, братя, сърце, песен, изписани на български, иврит, турски, арменски и ромски се вплетоха в лъчите на слънце, „грейнало“ върху асфалта в пространството до Градската градина. 60 деца изписаха тези думи в оригинал и върху балони, които полетяха в небето над града. В акцията участваха и малките възпитаници на детската градина в с. Рани лист.

Май

КРЪГЛА МАСА “МУЛТИКУЛТУРНИЯТ ГРАД”

Опит за определение на понятията мултикултурализъм и интеркултурализъм направи чрез своята презентация доц. д-р Йорданка Бибина от Института за балкански изследвания към Българската академия на науките. В кръглата маса доклади изнесоха още доц. д-р Божидар Алексиев от Института за фолклор към БАН, д-р Владимир Пауновски – директор на Еврейския исторически музей в София, докторантките Гоар Хънканосян от Университета в Ереван – изследователка на бита и културата на арменците в България и Джемиле Ахмед от Пловдивския университет. Балканите са територия, където съжителството на различните култури е стигнало определен етап на развитие, различен от европейския модел на интеркултурализма. Въпреки различията, вече се очертава тенденция за преминаване от мултикултурализъм към интеркултурализъм, характерна черта за Европа и света, подчерта в анализа си доц. Бибина.

Интерес предизвика и изказването на доц. д-р Божидар Алексиев от Института за фолклор към БАН, който каза, че във фолклора на отделните етноси се наблюдават взаимни прониквания, но това не води до асимилиране на отделните култури.

Май

СПИСАНИЕ „КРЪГ” ОБЯВИ ПОКАНА ЗА НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ КОНКУРС ЗА ХАЙКУ

Кърджали събра 30 млади автори от страната на възраст от 14 до 35 години за участие в литературна вечер, посветена на Терлика. Четирима от тях – 16-годишният Димитър Добриков от Пазарджик, 17-годишната Златомира Огнянова от Горна Оряховица, Магдалена Борисова, 28 г., от гр. Елена и Албена Генова, 25 г., от Русе станаха носители на наградите от Първия национален литературен конкурс за кратка поетична форма /хайку/, посветен на темата „Терлик”. Конкурсът е опит на местно ниво да стартира литературна традиция, ориентирана към най-младите автори от страната. В конкурса участваха 50 автори с общо 223 хайку. Община Кърджали връчи две първи и две втори награди, а сп. „Кръг” – още 4 поощрителни.

В литературното CV на Магдалена Борисова, освен първата награда тук, стои и награда от Международния конкурс за хайку в Хърватия през 2007 г. Носителят на втора награда тук Димитър Добриков след два дни получава и голямата награда в националния конкурс за литература „Петя Дубарова”. Той поздрави жителите на Кърджали със своето тристишие за терлика:

Терлиците се целуват.
Пъстро халище –
любовен шепот.

Юни

„МОЕТО СЕЛО” – НА ИЗЛОЖБА!

66 авторски работи, създадени от деца и младежи от селата на регион Кърджали, са аранжирани в Арт галерията. Това, което обединява експозицията, е новият подход към темата „Моето село”, основан върху свободна и артистична интерпретация на традиционни артефакти. Използвани са материали от природата, бита, фолклора и празничната култура на местните общности. В работите са включени носии, черги, грънци, накити, речен пясък и камъчета, керемиди, сухи пръчки, вълна, тютюневи листа и дори сини мъниста срещу уроки.

Произведенията са селектирани по време на серия уъркшопи, проведени от „Кръг” с деца и младежи от селата Дъждовница, Рани лист, Островица, Широко поле, Ненково и Болярско. Експозицията е с „отворен код” и ще бъде допълвана до края на лятото с работи от селата Опълченско, Повет, Глухар и др. От пролетта на 2008 г. екипът на „Кръг” събира фонд с работно заглавие „ИнтерКултура”, който се съхранява в Арт къщата в Дъждовница и ще бъде използван за презентации и при изработване на рекламни материали за региона. Проектът се осъществява с подкрепата на Държавната агенция за младежта и спорта.

Юли

КУЛТУРНА РЕГЕНЕРАЦИЯ И МЛАДЕЖКА ИНИЦИАТИВА

Третият от серия семинари, свързващи културното многообразие на регион Кърджали с младежкото творчество и инициатива, беше посветен на темата за културната регенерация на малките населени места и се проведе в Арт къщата в Дъждовница. Организатор: Младежки център КРЪГ, партньори: кметствата в селата Рани лист, Дъждовница и Енчец, читалище „Иван Вазов” (Рани лист) и училище „Отец Паисий” (Кърджали).

Бяха представени модели за културна регенерация от такива културни центрове като Лондон, Сан Франциско, Шанхай, Ротердам и Ливърпул, а също и концепции за местно развитие, реализирани в различни селски кметства в Австрия, Германия и Унгария. Бяха коментирани възможностите за развитие за хората, живеещи на село, в такъв тип регион като Кърджали – на границата между България, Гърция и Турция. Младежите разискваха нуждата от нови форми на сътрудничество между местните общности, медиите и инвеститорите, нуждата от цялостни, а не фрагментарни концепции за местно развитие чрез образование, туризъм и алтернативно земеделие. Малки работни групи представиха свои проекти-мечти за развитието на отделни села в общината. Мултимедийна презентация на проект-мечта за производство и износ на рози от региона направиха 2 момичета - Нурхан Али и Цветислава Борисова.

Юли

ЛЕТЕН САЛОН НА ИЗКУСТВОТА

Летен салон на изкуствата откри Кръг през юли и август с авторски пърформанс „Родината – това съм аз” на 33-годишните визуални артисти Боряна Росса и Олег Мавромати. Двата работят в областта на фотографията, видео- арта, театъра и чрез комбинация между тези изкуства. Боряна Росса е докторантка в САЩ по проблеми на феминизма и малцинствата, създателка е на групата за нови изкуства „UltraFuturo” и е член на кино обединение SUPERNOVA, основано от Олег Мавроматти (Русия). Завършила е НХА и Политехническият институт Ренселаер (Rensselaer Polytechnic Institute), Трой, Ню Йорк, специалност „Електронни изкуства”. Авторка е на 10 самостоятелни изложби. Участва в множество международни медиа- и видео-арт фестивали и изложби, сред които в Нови Сад, Ливърпул и Кайро.

Последните ѝ проекти-клипове “Spookybots”, “РобоСапиенс”, “Робориада”, “Гражданина-робот” се осъществяват в партньорство с Олег Мавроматти и са посветени на интегрирането на свободните роботи в модерното общество. Показвани са в Москва, Ливърпул, Монреал, Шанхай, Тайланд и София. Художниците ще представят мозайка от свои европейски проекти и ще проведат първи летен клас по техно-етика, представящ симбиозата между човек/машина/изкуство и адаптиран за деца и младежи от кметство Дъждовница.

Август

ПАМЕТНИК НА ТЕРЛИКА СЪБЪДВА ЖЕЛАНИЯТА В ДЪЖДОВНИЦА

За трета поредна година Арт движение КРЪГ и Община Кърджали организират празник на Терлика на 31 август в село Дъждовница. Тази година се стекоха стотици гости от съседните кметства и общини. Кметът на общината инж. Хасан Азис откри празника и постави акцент върху значението на такива събития за развитието на селата. Атракцията тази година е издигнатият в чест на Терлика паметник, в чийто отвор от няколко дни местните хора хвърлят пари за здраве. Децата се редят на опашка със своята паричка и със затворени очи се измислят желаниа, които паметникът трябва да... сбъдне. Из селото върви вярването, че хвърлената в терлика паричка носи късмет. Проектът за паметника се обсъжда от Кръг с художници от френската група за алтернативни изкуства „А сюивр“ (A suivre) от Бордо още от миналогодишния празник. Автори на концепцията са Гийом Илариет и Жулиен Мартин (Франция), Ан Хирадакис (Гърция), Радост Николаева и Галина Димова (България). Градежът е осъществен с помощта на местни майстори-зидари. Паметникът е издигнат върху постамент, височината му е 1,80 м, а дължината е 2,56 м.

За първи път се организира и конкурс за мис и мистър Терлик. 40 български и чуждестранни деца и младежи минаха по терлици пред зрителите и получиха награди от местни фирми. Гости бяха и група момичета от Образователен център МеДиа - София, които цяла седмица преди това участваха в Летен курс по творческо писане в селото.

Септември

"МАДАМ ФИГАРО " В ДЪЖДОВНИЦА

В Арт къщата в Дъждовница гостуваха представители на българското издание на най-продаваното модно списание във Франция – „Мадам Фигаро”. Списанието има 20-годишна история и е насочено към активните жени, които имат собствен поглед върху събитията от модния и културния живот, и търсят нови дестинации.

Представянето на Арт къщата е част от политиката на списанието да лансира атрактивни културни центрове от страната.

Гостите оставиха за фонда на Арт къщата черно-бели копия от звездни фотоси на прочутия дизайнер Карл Лагерфелд с Изабел Аджани, която е позирала пред камерата на големия стилист.

Октомври

ИЗКУСТВОТО КАТО ПОЛЕМИКА

Особено популярните в Европа турски карикатуристи Мухиттин Кьороглу и Бурханедин Ардагил от Истанбул гостуват в Арт галерията в Кърджали с общо 59 работи. Голяма част от представените карикатури са цветни – изпълнени с нов вид графични и визуални техники, подходящи за представяне в съвременното медийно пространство, лесни за превръщане в плакати, диплянки и друг вид рекламни материали. И двамата художници са носители на награди от почти всички европейски столици и са публикували в най-големите световни печатни медии. Често работят в тандем, като прилагат „двойно гледане” към една и съща тема и осъществяват по този начин забавна полемика по въпроси на глобалното затопляне, световната политика, спорта, модерната битка за сфери на влияние или върху типологията на политическите лидери. В изложбата са представени шаржове на Маргарет Тачър, Тодор Живков, Осама бен Ладен, Чарли Чаплин и др.

Бурханедин Ардагил е роден в Кърджали и е работил в града като художник до 1989 г., когато става жертва на насилствената изселническата политика на соцрежима, известна като „Възродителен процес”.

За фонда на Арт галерията той оставя дарение от 33 творби, за да бъдат достъпни за чуждестранни гости и млади творци.

<http://caricaturque.blogspot.com/2008/10/burhanettin-ardagil-cartoon-exhibition.html>

Ноември

ТЕРЛИКЪТ НА СВЕТОВНО ИЗЛОЖЕНИЕ

От 20 до 26 ноември Арт движение КРЪГ показа пред стотици посетители в големия изложбен и конферентен център ExCeL в Лондон изложба под заглавие „Балканите: посветено на Терлика”. В центъра на българския изложбен щанд беше показан огромният терлик, изплетен за първия фестивал в Дъждовница, заедно с уникални предмети от живота на семействата, живеещи в селските кметства на община Кърджали. Екипът представи специален рекламен каталог за селото на английски език, архивни фотографии и материали за етносите в Източните Родопи. Терликът, интерпретиран като общ символ от семейния бит на хората на Балканите, се превърна в атракция, пред която се снимаха посетители от Япония, Индия, Ирак, Албания и др. Бяха установени връзки с творци от цял свят.

Декември

НАРИСУВАЙ МИ НЕЩО ОТ АМАЗОНИЯ

За първи път в България 40 авторски творби на деца от Перу и снимки от уникалното ежедневие в джунглата се показват на изложба в Арт галерията. Това е съвместна инициатива на Арт движение „Кръг”, сп. „Кръг” и момичето, което медиите наричат Мила от Амазония или „българската мисионерка в джунглата”.

26-годишната Мила Банкова не живее в България от 7 години, а през последните две е мисионерка в Перу. Това е една от най-слабо развитите страни в света, с индекс на човешко развитие 0,773. След Хаити тя е на последно място по образование и неграмотни хора в цяла Южна Америка. Поради некачественото образование и пълната липса на информация, Мила организира курсове по амазонска култура в самия квартал Лас Ломас в Пуерто Малдонадо в Амазония, където се заселва. В местните училища се учи история на колонизацията, фактология от Първата и Втората световна война, но не и феномените, породени от културното многообразие от етноси в Амазония – 65 са етносите само в Перу. На изчезването и разпиляването на местната култура се противопоставя и българското момиче, като обучава 70 от най-бедните перуански деца да изследват фолклора и митологията, да изразяват уникалността на своята

цивилизация със средствата на изкуството, да се обърнат към света със своите послания за спасяване на природата, дъжда и климата на земята.

Мила ги стимулира да пишат/рисуват местни истории, да ги възпроизвеждат в театрални постановки (с помощта и на Гина Галан, улична артистка, завършила театрална педагогика). Децата, с които работи българката, са наследници на инките и на амазонските племена. През своята дълга история в джунглата са се научили да познават всичките ѝ богатства и опасности, животни и духове, извивките на реките, всеки звук от гората и от музиката на дъжда. Малчуганите владеят перфектно и кечуа – езикът на инките. По време на работата на групата мисионери с тях е събудено вдъхновението им да подготвят своите рисунки и разкази, насочени към другите деца по света, за мистериите и невидимото очарование на джунглата. С насърчено откривателско любопитство и отключени дарби те започват да пресъздават магията на Амазония и творчеството им е доказателство за това. Предметите и хората в рисунките и текстовете, които Мила представя в България, свободно се превръщат в птици, духове и животни, а искреността, с която го правят, е послание към света за съхранение на красотата на живата природа. Впрочем Перу играе голяма роля в глобалния климат. Метеорологични екипи от Европа в момента търсят отговори на странната климатична загадка: защо климатът тук става по-студен, докато целият останал свят се затопля.

Визуалните материали, които се показват на изложбата „Нарисувай ми нещо от Амазония”, са част от готовия за печат ръкопис на Мила „Писмо до теб от Амазония”, като издание на Кръг. Книгата току-що беше завършена в Арт къщата в село Дъждовница – под дъжда на Източните Родопи.